

Семененко, Наталія. Душею виконаний злет... [Текст] : [зустріч вихованців Київської муніципальної української академії танцю, що розташована у Деснянському районі столиці, із митцями французької Гранд Опера] // Музика. – 2019. – № 3/4. – С. 23-25 : фот.

Душею виконаний злет...

Місяць квітень особливо щедрий на народження видатних діячів мистецтва, пов'язаних із музикою, і зокрема з балетом. 2 квітня 1905 року у Києві народився видатний танцівник, хореограф ХХ століття Серж Лифар, творча діяльність якого упродовж 30-ти років

була цілком пов'язана з Гранд-Опера у Парижі, балетом Франції, а серце завжди належало Києву та Україні. Мистецький простір цього харизматичного митця був надзвичайно широким: провідний соліст балету, хореограф, педагог, реформатор французького балету, трупи, фундатор нового стилю в балеті - неокласицизму, автор праць з історії та теорії класичного танцю, художник, колекціонер, бібліофіл. З 2004 року ім'я Сержа Лифаря назавжди було вкарбовано насамперед у свідомість тих молодих людей, хто вирішив навчатися в Київській муніципальній українській академії танцю, якій того ж року було присвоєно ім'я славнозвісного танцівника й хореографа. Символічно, що майже напередодні дня народження Сержа Лифаря в цьому відомому навчальному закладі столиці відбулася довго очікувана, насправді знакова зустріч із митцями, які особисто були знайомі з Сержем Лифарем, працювали з ним і навчалися в нього. Безперечно, фокус уваги глядачів заповненої вщент актової зали академії був зосереджений на улюбленій учениці Лифаря, провідній танцівниці національної опери Парижа, етуалі з

1956 року, хореографові, багаторічному директорові Академії танцю балетної школи при Гранд Опера, Офіцерові ордену Почесного легіону, авторові книг з хореографії («Танцівниця-зірка», «Танок і дитина», «Танок пристрасті».), кіноактрисі Клод Бессі.

Почесними гостями зустрічі були також видатний танцівник Національної опери Парижа, етуаль з 1964 року, хореограф, володар призу Вацлава Ніжинського, кавалер французького Національного ордену «За

заслуги», кавалер Ордену мистецтв і літератури, професор балету Паризької Опери і багаторічний партнер Клод Бессі по сцені Сіріл Атанасов, балетний продюсер Валері Колен, режисер-документаліст Бертран Норман, продюсер Франсуа Дюплє, а також художній керівник балету Національної опери України Аніко Рехвіашвілі. Головними «діючими особами» в групі гостей були безпосередньо сама героїня дня Клод Бессі та директор Київської академії танцю Андрій Лягущенко, який своїми запитаннями до знаменитої етуаль спромігся не лише розкрити перед присутніми цікаві деталі творчих взаємин іменитої гості з Сержем Лифарем, а й сприяти максимальному зануренню глядацької аудиторії у безмежний мистецький та духовний Всесвіт нашого великого співвітчизника. Власне, на таких зустрічах, де панує дух обопільних мистецьких зацікавлень професіоналів, в уяві присутніх ніби розсуваються часові кордони й порушується звична лінійність протікання часового континууму. Тож і під час цієї знаменної зустрічі, що стала своєрідним прологом до традиційного щорічного фестивалю у Києві «Французька

весна», багато хто з глядачів напевно відкривав для себе невідомі сторінки 300-літньої історії французького балету, раптом розуміючи, чому вся професійна термінологія балетного мистецтва озвучується саме французькою мовою (в той час як музичного - італійською). Дійсно, історія у понад три століття, а саме 1713 року король Франції Людовик XIV оприлюднив указ про створення «Conservatoire de danse», дала шанс цій структурі поступово піднятися на рівень елітарної школи танцю, що у Старому світі й досі не має аналогів. Звичайно, цей заклад переживав різні часи, та саме Сержу Лифарю у 30-ті роки минулого століття випало стати реформатором балетної школи паризької Гранд-Опера, про що він без зайвої скромності щодо своїх заслуг перед французьким балетом висловився таким чином: «В Паризькій опері танець вмирав. Мені випала честь опинитися її чарівним Принцом. Я пишаюся цим. Можу сказати відверто: будинок розваг я перетворив на Храм».

Можливо саме з того часу незмінно високий соціальний статус цієї школи й наразі, ніби наслідуючи настанову монаршого фундатора даного закладу відносно того, що «французька школа танцю має орієнтуватися на примат гармонії, координацію рухів, точність інвестицій і зневагу до доблесті», сучасні меценати активно долучаються до фінансування закладу. Так, у 2012 році вони поповнили його бюджет на 10 мільйонів євро...

Пані Бессі охоче розповіла про власну історію свого становлення як танцівниці, про навчання у

Сержа Лифаря, його чутливу опіку й увагу до себе упродовж усього періоду їхнього спілкування й співпраці (а вона танцювала у всіх балетних постановках Лифаря). Саме Клод Бессі відновила постановку багатьох балетів, здійснених свого часу Лифарем. На запитання, ким для неї в її кар'єрі став Лифар, знаменита зірка відверто зізналася: «Серж Лифар був для мене в першу чергу хореографом, педагогом. Це людина, яка навчила мене практично всього: танцювати, як я маю вдягатися та яку зачіску робити. Він навчив мене працювати та любити свою роботу, розуміти естетику танцю. У Лифаря була неймовірна здібність знаходити найкращу поставу артиста. Він міг за допомогою тіла змалювати найкращу позицію ніг, корпусу, знав, яким чином все це презентувати публіці. Лифар мав фантастичні знання людської сутності й робив усе для того, щоби сподобатися глядачеві. Сьогодні всього цього я навчаю й своїх учнів. Коли ми переглядаємо світлини Лифаря, то бачимо, що він мав завжди незрівнянний вигляд. І взагалі, така як я є зараз - це все Серж Лифар. В свою чергу я намагалася передати всі ці знання своїм учням у

школі, де я викладала впродовж 30 років». Зрештою, Клод Бессі виявилася справжнім і систематичним реформатором процесу навчання балетної школи Паризької опери. Наразі викладання має мультидисциплінарну спрямованість. Воно передбачає різні класи танців (класичний, характерний, сучасний, джаз, фольклор і бароко), додаткові курси в музиці, пантомімі, комедії, виконавському мистецтві, історії танцю тощо, анатомію або гімнастику. Більшість з цих курсів було запроваджено Клод Бессі в 80-х роках.

Саме за її ініціативи було додано цикл загальноосвітніх дисциплін і завдяки цьому вихованці після закінчення школи отримують не лише диплом артиста, а й диплом бакалавра. Не меншою заслугою пані Бессі стало будівництво сучасної будівлі школи та переїзд її з Гранд-Опера у нове, автономне приміщення. Сама Клод Бессі розповіла про цю важливу сторінку своєї біографії таким чином: «Це тривало десять років. Упродовж десяти років, щоб одержати нову школу, я розповідала міністрам культури (міністрам, бо вони змінювалися), у яких умовах живуть діти. Стара

будівля була у поганому стані, не працювало опалення, літом було дуже спекотно. Школі потрібна була нова будівля, що відповідала би вимогам школи Гранд Опера. Довгий час я намагалася довести до владних структур необхідність змін, та справа зрушилася з місця лише після того, як умови проживання дітей на власні очі побачили дружини міністрів, яких я запросила. І, зрештою, нам вдалося переїхати». І в наші дні Школа танцю Паризької опери (L' école de danse de l'Opéra national de Paris) продовжує розвиватися й вдосконалюватися. В цьому є велика заслуга енергійного та наполегливого директора Клод Бессі (1972-2004), завдяки якій цей заклад отримав власну освітню автономію та постійну «прописку» в новій будівлі в паризькому передмісті Нантері.

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ

«Два фавни» Хореографія Д. Клявіна
Виконують студенти I-IV курсів спеціалізації
«класична хореографія». Солісти: ЯН Малакі,
Михайло Мордасов та Микола Варвалюк.
Робота заслуженого артиста України Дмитра
Клявіна. Репетитор Надія Ятченко.

Творча зустріч завершилася великою
концертною програмою студентів КМАТ,
програму якого відкрив фрагмент з
емблематичної «Сюїти в білому», поставленої
Сержем Лифарем в 1943 р. на музику Едуарда
Дало. Цей абстрактний балет давно став
взірцем неокласичного стилю. Можливо, саме

цей твір якнайкраще розкриває глибинне розуміння Лифарем сутнісної специфіки французького балету, чим сам метр колись поділився із відомим французьким танцівником та педагогом Аттіліо Лабісом: «Італійці та росіяни мають цікавий темперамент для танцю [він мав на увазі крайності, що характеризують велику чутливість і пристрасний, часом контрольований вираз], але французи мають дещо виняткове, чого більше ні в кого немає: це - почуття міри ». Він, очевидно, не говорив про музику, а про точний жест, що має бути задля підтримки балансу та відчуття руху». Цей номер насамперед став своєрідним музичним приношенням почесній гості, адже сама Клод Бессі свого часу, ще за життя Сержа Лифаря, відтанцювала в «Сюїті» не одну партію. З певного долею ймовірності можна припустити про нотки ностальгійної рефлексії емоційного стану знаменитої французької танцівниці під час перегляду «Сюїти в білому», в якій пластика елегантно вишуканості змінюється сплесками віртуозності й досконалої техніки виконання складних підтримок. Аристократизм і справжній французький шарм, витонченість і якась

інфернальна цнотливість переплетених рук і тіл - все це заворожувало і глядачів у залі.

Класичну лінію продовжила і «Моцартіана» у виконанні учениць 6-7 класів Хореографічної школи відділення класичної хореографії.

Особливо емоційну підтримку присутніх отримав номер «Два фавни» на музику К. Дебюсі, (хореографія Д. Клявіна), присвячений народженим у Києві двом геніям світового балету Вацлаву Ніжинському та Сержу Лифарю. А яскрава й колористично строката хореографічна картина «Червона калина» (хореографія П. Вірського), присвячена 100-річчю злуки українських земель, стала тріумфальним апофеозом виступу молодих виконавців - володарів Гран-прі хореографічних колективів коледжів, училищ культур, студентів спеціалізації «народна хореографія».